

**TÜRKİYE'DE
YÜKSEK DİN ÖĞRETİMİ
- DÜNÜ, BUGÜNÜ, YARINI -**

Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları
The Center for Values Education Press

© Eserin Her Türlü Basım Hakkı Anlaşmalı Olarak
Ensar Neşriyat'a Aittir.

ISBN: 978-605-73997-7-9

Sertifika No: 50201

Kitabın Adı:

Türkiye'de Yüksek Din Öğretimi
- Dünü, Bugünü, Yarını -

Editör

Z. Şeyma ALTIN

Yayın Koordinatörü

Hulusi YİÇİT

Yayına Hazırlayan

Salih BOZAN

Tasarım

Nuray YÜKSEL

Baskı-Cilt

Step Ajans Matbaacılık

Göztepe Mah. Bosna Cad. No: 11 Mahmutbey-Bağcılar-İstanbul

Tel: 0212 446 88 46 Faks: 0212 446 88 24

Sertifika No: 45522

1. Basım

Kasım 2021

İletişim

Ensar Neşriyat Tic. A.Ş.

Düğmeciler Mah. Karasüleyman Tekke Sok. No: 7 Eyüpsultan / İstanbul

Tel: (0212) 491 19 03 - 04 Faks: (0212) 438 42 04

www.ensarneyriyat.com.tr siparis@ensarneyriyat.com.tr

**TÜRKİYE'DE
YÜKSEK DİN ÖĞRETİMİ
- DÜNÜ, BUGÜNÜ, YARINI -**

Ed. Z. Şeyma Altın

İÇİNDEKİLER

Önsöz 5

1. Tarihi Arka Plan
Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Medrese Yüksek Eğitim Anlayışının Serencamı: Türkiye'de İlahiyat Eğitiminin Kökeni 9
Hasan Sabri Çeliktaş
 2. Eğitim Programları
Türkiye'de Yüksek Din Eğitimi Programları: Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Yüksek Din Öğretimi Programları Üzerine Değerlendirmeler 57
Zeynep Kaya
 3. Yapısal Sorunlar: Bölümleşme Tartışmaları
Yüksek Din Öğretiminde Bölümleşme Meselesine Tarihsel Tecrübeler ve Model Önerileri ile Bütüncül Bir Bakış 173
Semra Çinemre
 4. İstihdam
Yüksek Din Öğretimi Kurumları İstihdam Alanları: İmkân ve Sınırlılıklar 215
Semra Çinemre
 5. Yurtdışı Örnekler
Yüksek Din Öğretiminde Farklı Tecrübeler: Almanya Örneği 239
Sultan Gülşen
 6. Değerlendirme:
Türkiye'yi Taşıyacak Bir İlahiyat: Türkiye'de Yüksek Din Öğretiminin Bugünü ve Yarını Üzerine 271
Z. Şeyma Altın
- Yazar Özgeçmişleri

Önsöz

Bu çalışma, Değerler Eğitimi Merkezi'nde 2016'da başlatılan Türkiye'de yüksek din eğitimi konulu projenin ürünlerinden biri olarak vücut buldu. Söz konusu proje kapsamında 2017 Kasım'ında düzenlenen kongrede ilahiyat eğitiminin amacı, medreseden başlayarak günümüzdeki serencamı, organizasyon yapısı ve yaşamakta olduğu sorun alanları saha notları ve bazı ülke örnekleriyle birlikte değerlendirilmişti. Elinizdeki bu çalışma aynı arayışın bir devamı olarak Türkiye'de yüksek din eğitiminin dünü ve bugününü anlama ve bu anlayış üzerinden yarınına ilişkin bir öngörü sahibi olmayı hedefliyor. Türkiye'de ilahiyat eğitiminin kökenini medrese eğitimindeki dönüşümde aradığımız gibi, üniversitenin kökenini de burada aramamız gerekir. Çünkü üzerinde bulunduğumuz coğrafyada ilim geleneğinin taşıyıcısı olan medrese sadece din eğitimi veren bir kurum değil, bir bütün olarak orta ve yüksek eğitim veren kurumdu. Yüksek din öğretimi meselelerimizi ele alırken, Türkiye'nin üniversite meselesini ele aldığımızın farkında olan bir derinlikle konuya yaklaşmak düşüncesi bu çalışmanın temel hareket noktası oldu.

Çalışma Osmanlı'dan Cumhuriyet'e medrese yüksek eğitim anlayışındaki değişimi yorumlayarak başlıyor. Takip eden süreçte Cumhuriyet dönemi yüksek din öğretimi kurumlarının öğretim programları üzerinden Cumhuriyet dönemindeki değişim ve arayışları tespit ediyor. Mezunların istihdamıyla ilgili imkân ve sınırlılıklar ile bö-

lümleşme tartışmalarının değerlendirildiği bölümler, ilahiyat fakültelerinin günümüzde vermekte olduğu eğitime yönelik bir sorgulama barındırıyor. Çalışma, ele aldığı başlıklarda bir model önerisi sunmayı amaçlamamakla birlikte kitaptaki bölümler içerisinde, bugünün ve yarının ilahiyatının nasıl olması gerektiğine ilişkin etütler yer alıyor. Çalışma kapsamında -şimdilik tek bir örnekle (Almanya) sınırlı kalmakla birlikte- farklı bir ülke örneğinin de yer alması, daha geniş değerlendirme yapmaya imkân vermesi dolayısıyla. Son bölüm ise, çalışma boyunca izi sürülen meseleleri genel olarak değerlendiren, bu sebeple önceki bölümlere sıklıkla göndermeler yapan ve üzerinde düşünülmesi gereken sorulara cesurca işaret eden bir içerikte kaleme alındı.

Araştırmanın Türkiye'de yüksek din öğretiminin geliştirilmesine katkıda bulunması dileğiyle.

Z. Şeyma Altın